

PLUNDERINGEN

centrale keukens moest worden aangewend voor het verstrekken van bonloze bijvoeding aan het gehele overheidspersoneel: het technische personeel kreeg daar dagelijks een hele portie van, het administratieve een halve; diezelfde bijvoeding moest op last van de bezetter van diezelfde tijd af verstrekt worden aan arbeiders in bedrijven die nog voor de *Wehrmacht* werkten. Het hield allemaal de erkenning in van het feit dat wie louter van zijn hongerrantsoenen moest rondkomen, tot geen enkele normale arbeid meer in staat was.

★

Dat de centrale keukens in de grootste steden eind januari en begin februari ondanks de daling van de voedselaanvoer over het IJsselmeer nog de aardappelen kregen die zij toen in de dagelijkse 'soep' verwerkten, was te danken aan een stap die Hirschfeld bij Seyss-Inquart had ondernomen. Tijdens een gesprek dat Hirschfeld en Woltersom op 16 januari met de *Reichskommissar* voerden (dat gesprek komt nog aan de orde in verband met de in april gevoerde capitulatie-besprekingen), opperde Seyss-Inquart het denkbeeld, de Nederlandse spoorwegmannen door middel van het benoemen van een 'gemachtigde' te bewegen tot hervatting van hun arbeid; dan zou terstond ook meer voedsel naar het westen kunnen worden getransporteerd. Hirschfeld en Woltersom betoogden toen dat zulk een benoeming geen effect zou hebben en Hirschfeld deed een beroep op Seyss-Inquart, ten behoeve van de centrale keukens in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam één Duitse goederentrein met aardappelen te laten rijden. Seyss-Inquart gaf aan dat beroep gehoor: eind januari arriveerde die trein met 300 ton aardappelen in het westen, twee weken later gevolgd door een tweede trein met bijna 220 ton.

Die aardappelen kwamen uit Drente en in diezelfde tijd werden ook Duitse goederenwagens met aardappelen gedirigeerd naar het gebied van Barneveld (die waren bestemd voor de spitters) en naar diverse steden in het westen voor de bevoorrading van de aparte centrale keukens welke de *Nationalsozialistische Volkswohlfahrt* had georganiseerd ten behoeve van de daar werkzame Duitse functionarissen en de overige Rijksduitsers.

Had de *Reichskommissar* niet aanzienlijk méér Duitse treinen met levensmiddelen naar de provincies Noord- en Zuid-Holland en Utrecht kunnen zenden? De gegevens ontbreken om die vraag met zekerheid positief te beantwoorden, maar het feit dat het aan Duitse kant weinig